

Novinka na Slovensku: po úspešnom pilotnom ročníku sa rozbehne program občianskeho vzdelávania pre predškolákov a mladších žiakov

Dajú sa občianske a sociálne zručnosti detí rozvíjať už v škôlke a na 1. stupni základnej školy? Pilotný ročník, počas ktorého Inštitút pre aktívne občianstvo spolu s vybranými školami overoval metodiky a aktivity pre najmenšie deti, potvrdil, že to nielen ide, ale je to dôležité. Aj skúsených lektorov a učiteľov detí prekvapili a dokázali, že ich my, dospelí, nemáme podceňovať! Výsledky pilotného ročníka vzdelávacieho programu *Školy, ktoré menia svet pre najmenších* dnes verejnosti predstavil Inštitút pre aktívne občianstvo.

Na jeseň spustí prihlasovanie škôlok a 1. stupňov základných škôl do programu.

Dobre zabehnutý program *Školy, ktoré menia svet Premium* pre žiakov 2. stupňa základných škôl a stredných škôl absolvovalo už vyše 350 škôl. Učiteľov týchto škôl učí ako cez zážitkové vyučovanie viesť žiakov k demokratickému zmýšľaniu, rešpektu voči rozmanitosti ľudí aj názorov, záujmu o dianie v spoločnosti a občianskej angažovanosti.

Program *Školy, ktoré menia svet pre najmenších* je však novinka. Ide o systém vzdelávania a rozvoja učiteľov predškolákov a prvostupniarov prostredníctvom tréningov a mentoringovej podpory. Učiteľom program sprístupňuje aj metodiku s vyše 40 originálnymi zážitkovými aktivitami, ktoré boli **overené v pilotnom ročníku na piatich materských a základných školách** naprieč Slovenskom a konzultované s metodikmi a vývinovou psychologičkou.

Vybrané aktivity z metodickej príručky, ale aj výsledky a skúsenosti zapojených učiteľov a učiteľiek či odborných lektorov a lektoriek predstavil Inštitút pre aktívne občianstvo, ktorý je autorom programu *Školy, ktoré menia svet pre najmenších*, verejnosti dnes v Goetheho Inštitúte v Bratislave. Učitelia a učiteľky, ktoré sa pilotného overovania zúčastnili, si na podujatí prevzali tituly „Učiteľ/ka, ktorý/á mení svet“. Súčasťou programu tiež bola diskusia a prezentácia záberov z priebehu pilotného ročníka.

„V Inštitúte pre aktívne občianstvo sa dlhodobo venujeme občianskej výchove a vzdelávaniu u starších žiakov na 2. stupni ZŠ a na SŠ a cítili sme, že je pre takéto vzdelávanie priestor aj u menších detí a že je po ňom dopyt zo strany učiteľov a škôl. Preto sme pripravili rozšírenie obľúbeného programu *Školy, ktoré menia svet* aj pre MŠ a 1. stupeň ZŠ. Venujeme sa predovšetkým témam ako empatia a emocionálna inteligencia, budovanie medziľudských vzťahov, férovosť, tolerancia, ale napríklad aj demokratické rozhodovanie, keď už v tomto veku vieme deťom ukázať, že **na ich názore môže záležať** a môžu veci okolo seba zmeniť,“ hovorí riaditeľka Inštitútu pre aktívne občianstvo Jana Feherpataky-Kuzmová.

Výskumy potvrdzujú, že **sociálne, životné a občianske zručnosti si deti začínajú formovať skôr ako na 2. stupni ZŠ**. Deti vo veku 2 – 7 rokov sú už schopné porozumieť symbolickému zobrazeniu a začínajú prejavovať empatické a prosociálne správanie. Vo veku 7 – 11 rokov začínajú chápať logické uvažovanie a začínajú už ovládať svoje emócie. Dokážu vnímať pocity iných, konať menej impulzívne a egoisticky a o veciach diskutovať. Tieto charakteristiky tvoria základ sociálnych a občianskych zručností a zámerom Inštitútu pre aktívne občianstvo je rozvíjať ich prostredníctvom nového programu čo možno najskôr.

„Príjemne ma prekvapilo, že niekto myslí aj na materské školy a rieši otázku aktívneho občianstva u najmenších detí. Aktivity, ktoré sme overovali, **rozvíjajú u detí rešpekt, spoluprácu, solidaritu, pochopenie toho, prečo treba dodržiavať pravidlá či prečo si máme pomáhať**. Ak tieto zručnosti rozvíjame s deťmi v nižšom veku, vytvárame základ, na ktorom možno stavať vo vyšších ročníkoch. Pri aktivitách bolo vidieť, že deti premýšľali hlbšie, boli aktívnejšie, viedli zaujímavé diskusie, v ktorých prekvapovali aj nás učiteľov tím, aké správne názory vedia formulovať a aké riešenia vymyslieť,“ hovorí Adriana Škarbová, zástupkyňa riaditeľky a učiteľka zo Základnej školy s materskou školou Brehy, zapojenej do pilotného projektu.

Vzdelávanie v programe *Školy, ktoré menia svet pre najmenších* prebieha hravou formou a procesom zážitku a učenia deti sprevádzajú dve kamarátky - ručičky Milotka a Šarlotka od mladej grafičky Karolíny

Uherčíkovej. Tie symbolizujú, že **každý, aj malé deti, môžu priložiť ruku k dielu, aby sa nám tu spolu žilo lepšie.** „Všetci máme ruky, ktoré môžeme využívať na dobré aj na zlé veci. Rukou môžeme druhému pomôcť, keď spadne na zem. Rukou vieme podať jedlo či hračku, zdvihnúť odpadky zo zeme, alebo po sebe poupratovať. Rukami ale dokážeme aj ublížiť...” začína metodická príručka, ktorej ukážka je [na stránke Školy, ktoré menia svet](#).

Po úspešnom pilotnom ročníku spustí Inštitút pre aktívne občianstvo na jeseň prihlasovanie materských a 1. stupňov základných škôl do programu tak, aby sa v novom školskom roku mohol opäť rozbehnúť na vybraných školách. Program je vhodný pre všetky typy materských a základných škôl naprieč Slovenskom, bez ohľadu na zriaďovateľa, vrátane tých, ktoré sa venujú deťom so špeciálnymi potrebami. Okrem prístupu k unikátnym metodikám sú jeho súčasťou aj tréningy pre učiteľov, neobmedzený prístup do e-learningového portálu, ktorý je stále aktualizovaný o nové témy či mentoringová podpora.

Kontakt pre ďalšie informácie:

Jana Feherpataky-Kuzmová, riaditeľka Inštitútu pre aktívne občianstvo

janka@ipao.sk | MT: +421 949 183 693

www.ipao.sk | www.skms.sk | www.zoziakaobcanom.sk

Inštitút pre aktívne občianstvo (IPAO): vznikol v roku 2015 s víziou prispievať k rozvoju vyspelej, funkčnej a udržateľnej občianskej spoločnosti, ktorá stojí na aktívnych, rešpektujúcich, pozorných a kriticky mysliacich občanoch. Vytvorili sme pre všetkých učiteľov, ktorí majú záujem rozvíjať u žiakov tieto hodnoty a zručnosti, originálny vzdelávací program *Školy, ktoré menia svet*. Program prepája odborné vedomosti s princípmi zážitkového a neformálneho vzdelávania a vzdelávanie v rámci programu je akreditované Ministerstvom školstva, vedy výskumu a športu SR. Od školského roka 2016/17 ho absolvovalo už vyše 460 učiteľov z viac ako 350 škôl po celom Slovensku, ktorí pracujú s viac ako 103-tisíc žiakmi. Od šk. roka 2022/23 prebieha pilotné overovanie metodiky pre materské školy a 1. stupeň základných škôl *Škôlky, ktoré menia svet*.

Cieľom IPAO je dosiahnuť systémové zmeny v občianskom vzdelávaní, v tejto súvislosti už prebieha na školách experimentálne overovanie našej podoby občianskej náuky pre ZŠ a SŠ.

V roku 2018 inicioval vznik Iniciatívy za občianske vzdelávanie, ktorá spája organizácie a jednotlivcov pôsobiacich v oblasti občianskeho a globálneho vzdelávania so zámerom spoločne presadzovať systémovú zmenu vo vzdelávaní k aktívnemu občianstvu ako kľúčovému pilieru úspešnej demokracie.